

Artıq 20 ildən çoxdur ki, və tənimiz, müstəqil Azərbaycanımız ulu öndər Heydər Əliyevin müyyənləşdirdiyi siyasi xəttə, iqtisadi strategiya ilə inamlı irəliləyir. Dahi rəhbərin yolu Azərbaycanı bu illər ərzində sürətlə inkişaf edən güclü bir dövlətə çevirmişdir. Bütün sahələrdə Azərbaycanımız böyük nailiyətlər əldə etmişdir. Bey-

can öz müstəqilliyini elan etmişdi. Həmin andan başlayaraq dünyadan bir çox dövlətləri Azərbaycanı öz nüfuz dairələrində saxlamaq üçün hər vasitəyə əl atdır. Burada İngiltərə, Almaniya və Rusiya xüsusiə fəaliq göstərirdilər. Azərbaycana kömək etməli olan yeganə ölkə Türkiyənin də ərazisinin çoxu ingilislər, fransızlar, yunanlar

Bizim işimiz haqq işidir

nəlxalq aləmdə Azərbaycan etibarlı bir tərəfdəş kimi tanınır. Dünyanın 150-yə qədər ölkəsi ilə Azərbaycanın birbaşa siyasi və iqtisadi əlaqələri var. Azərbaycan Birleşmiş Millətlər Təşkilatı kimi nüfuzlu bir təşkilatın Təhlükəsizlik Şurasının üzvü seçilmiş, müyyən müdət şuranın yığıncaqlarına sədrlik etmişdir. Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatında, Avropana Şurasında da Azərbaycan böyük nüfuz qazanmış, tərəfdəş tələmətliyidir. Ölkəmiz NATO kimi qüdrətli hərbi-siyasi blokun hələlik tam hüquqlu üzvü olmasa da həmin orqanın müxtəlif qurumlarında yetərinə təmsil olunur və NATO-nun bir çox tədbirləri vətənimizdə keçirilir.

Bütün bu müvəffəqiyyətlərlə belə vətənimiz Azərbaycanın həll olunmamış problemi vardır ki, bu da erməni separatçılarının və onların havadarlarının yaratdıqları Qarabağ problemidir.

Dünyanın ayrı-ayrı bölgələrini, xüsusən Azərbaycan kimi zəngin təbii sərvətlərə malik, strateji cəhətdən çox əhəmiyyətli coğrafi mövqədə yerləşən ölkəni dönyanın bir çox güc mərkəzləri həmişə nəzarətdə saxlamağa can atmışlar.

Xatırlatmaq istərdim ki, öten əsərin əvvəlində 1918-ci ildə Azərbay-

tərəfindən işgal olunmuşdu.

Bu mübarizədə Ruslar qalib gəldi. Azərbaycan həmin vaxt müstəqilliyini itirdi. Ona görə ki, Türkiyə hökuməti də müharibə vəziyyətində olduğu ingilislərdənse Azərbaycanda Rusyanın ağıallığını qəbul edilən sayıldı. Həm də bu ona görə idi ki, ruslar türklerin işgalçılara qarşı mübarizəsində Türkiyənin tərəfində idilər.

Ulu öndər Heydər Əliyevin apardığı müdrik siyaset və həmin siyasetin Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi azərbaycanımızı 1920-ci il hadisələrinə bənzər taledən xilas etdi.

Ancaq Dağlıq Qarabağ kimi ağırli bir problemin davamı Azərbaycanımızın daha uca zirvələr fəth etməsi yolunda hələ də əngəl olmaqdadır. Qarabağ münaqişəsinin həll olunmaması region ölkələrinin inkişafına da böyük maneəçilik törədir.

Azərbaycan tərəfi bütün bu illər ərzində Dağlıq Qarabağ münaqişəsini beynəlxalq hüquq normalarına uyğun, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü saxlamaqla, sülh yolu ilə həll etməyə üstünlük vermişdir.

(Ardı 6-cı səhifədə.)

Camışlıq məhsulları sağlamlıq mənbəyi idir

Camışlar ekoloji amillərin təsirinə dözümlü, südlük və etlik mal kimi özünün bir sıra qiyamalı bioloji xüsusiyyətlərinə görə qaramal cinslərindən fərqlənir və təsərrüfat baxımından mənfeətlidir. Südünün yağılılığı və digər komponentlərin (zülal, şəker, quru madde) miqdarı etibarı ilə camış bütün cinslərdən, hətta südü yağılı heyvan növü olan qoyunlardan xeyli üstündür.

Camışlar ekoloji amillərin və bir sıra xəstəliklərin təsirinə qarşı davamlılığı baxımından üstünlük təşkil edir. Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində yetişdirilən camışların xarici görünüşündə bölgənin relyefindən və iqlim şəraitində asılı olaraq dəyişiklər baş verir. Belə ki, Azərbaycanda aran, dağətəyi və dağlıq yerdə saxlanılan camışların boyu biri-birindən fərqlənir, dağlara qalxıqca camışlarda cidov hündürlüyü azalır, gövdə uzunuğu isə artır.

Havanın yüksək temperaturu camışların orqanizmində istiliyin artmasına səbəb olur. Belə hallarda onlar bədənlərini suya girməklə soyudurlar. Qaramaldan fərqli olaraq camışların dərisində tər vəziləri çox dərində yerləş-

diyi üçün tərləmə çox zəif gedir.

Yem amillərinə qarşı da camışlar fərqlidir. Onlarda mədənin həcmi və çəkisi digər qaramallara nisbətən iri olduğu üçün qaba yemləri daha çox yeyir və həzməgediciliyi üstündür. Adı qaramala nisbətən camışların bir çox xəstəliklərə qarşı davamlılığı immungenetika möhkəmliyi ilə elaqədardır. Camışlar qan paraziti xəstəliklərinə çox az hallarda tutulur və belə xəstəlikləri yüngül keçirir. Infeksiyon xəstələrə qarşı da camışlar qaramala nisbətən dözümlüdür və xəstəliyi yüngül keçirirler. Camışlar yeganə heyvandır ki, onlarda brüsellyozdan balasalma hadisəsi təsadüf edilmir.

Tarixi mənbələrdə göstərilir ki, camışlıq məhsulları ilə qidalanan insanlar daha sağlam olur, qan xəstəliklərinə tutulmurlar. Camışlıq məhsullarının insan sağlamlığına göstərdiyi müsbət təsir bir çox tanınmış alimlərin tədqiqatları ilə də təsdiqlənmişdir. Görkəmli alim akademiki E. Bəşirov və digərləri öz tədqiqatlarının nəticələri əsasında təsirli müalicə vasitesi kimi camış südündən, qatığı və qanından istifadəni leykemiya, allergiya və başqa xəstəliklərdən əzzyət çekən insanlara tövsiyə edirlər.

«Qəbələ».

Füzulinin işgalindən 21 il keçir Füzuli torpağının hər qarışı bir tarixdir

Füzuli dönyanın ən qədim tarixə malik diyarlarından biridir. Bu rayonun ərazisindəki Azix mağarası ilk insan məskəni kimi dünyada məşhurdur. Azərbaycan torpağı minilliklər boyu müxtəlif hadisələrin şahidi olub. XX əsrin əvvəlində olduğu kimi, sonnunda da Azərbaycanın əzəli Qarabağ torpaqlarında minilliklərin yaşıdı və şahidi maddi-mədəniyyət abidərimiz şovinizmin və erməni daşnaqlarının çirkin siyasetinin qurbanına çevrildi. Keçmiş SSRİ-nin beynəlmilelçilik bayrağı altında həyata keçirilən bu çirkin siyaset nəhayət, öten əsərin 80-ci illərin sonlarından sonra açıq-aşkar özünü göstərdi. Məqsəd təkcə Azərbaycan ərazilərini işgal edərək etnik təmizləmə siyaseti aparmaq deyildi. Buradakı əcdadlarımızın yadigarları və tariximizin alt qatlarına məxsus maddi-mədəniyyət abidərimizi məhv etmək, əsrlərin Azərbaycan tarixinə aid izini itirmek, saxtalaşdırmaq ermənilərin əsas niyyəti idi.

Haqqında söhbət açıdığımız Füzuli rayonu qonşu İran İslam Respublikası ilə həmsərhəd ərazidə yerləşir. Onun əsası 1827-ci ildə qoyulmuş və ilk adı Qarabulaq olmuşdur. 1930-cu ildə Sovet hakimiyəti bir sira digər yaşayış məntəqələrimizin adını dəyişdirdi kimi, Qarabulağa da «əl gəzdirdi». Onu inkişaf etdirmək əvəzinə adı dəyişdirilərək Qaryagın qoyuldu. Bu qondarma adı rayon 1959-cu ilə qədər daşınağa məcbur oldu. Lakin Qaryagın adı uzun müddət davam edə bilmədi. Böyük söz usdadi Məhəmməd Füzulinin ana-dan olmasının 400 illiyi şərəfinə rayonun adının dəyişdirilərək Füzuli adlandırılması tekce füzulisevərlərin deyil, xalqımızın ürəyincə idi. Axi qərib ellərdə məzarı qalan böyük ustadın--M. Füzulinin daha çox haqqı çatırdı ki, Qarabağ ellərindən biri onun adını daşısın. Beləliklə, 1959-cu ildə Füzuli rayonu yarandı.

Dünya üçün maraqlı görünen Azix mağarasından əlavə Füzulidə Əcəmi memarlıq məktəbinin təsiri ilə inşa olunan bir səra

tarixi-mədəni abidələr də var. Əhmədalılar və ya Arğalı türbəsi (XIII əsrin sonu), Babı türbəsi (1273-cü il) Aşağı Beycəlli də hamar daşlarından tikilən gülləvari Mirəli türbəsi (XV əsr), eyni zamanda tariximizin dərin qatlarından soraq verən məscidlərimiz mədəniyyətimizi təsdiqləyen tutarlı faktlar olmuşdur. Təessüb ki, erməni vandallımanın qurbanlarına çevrilmiş tarixin bu baş salnaməsinin sonrakı taleyi bize məlum deyil. Digər işgal olunmuş rayonlarımıza ərazisindəki kimi, burada da daşnak törtöküntüleri tarixi-memarlıq abidələrinə divan tutmuş, müqəddəs ziyrətgahları yerlə-yeşsan etmişlər.

Rayonun işgal altında qalıb talan olunan, təkcə yuxarıda adları sadalanın tarixi və mədəni, memarlıq abidələri deyil. Rayonun ərazisi 1386 kv. km, əhalisi 105 min nəfərədən çoxdur. Füzulidə bir şəhər, bir şəhər tipli qəsəbə, 75 kənd və digər yaşayış məntəqələri var. İşgala qədər, yəni 23 avqust 1993-cü il tarixdək rayonda 70 kitabxana, 20 mədəniyyət evi, 45 klub, xalq və dövlət dram teatrları, 685 çarpayılıq 13 xəstəxana, 40 feldşer-mama məntəqəsi, vərəm və dəri zöhrəvi xəstəlikləri dispanseri, 20 kinoqrup, texnikum, 2 texniki-peşə məktəbi, 38 məktəbə-qədər müəssisə, 2 muzey, stadion, 65 kolxoz və sovxoza, 12 fermer təsərrüfatı və digər obyektlər var idi. 1988-ci ildən başlayan erməni təcavüzüne qarşı, barışmaz mübarizə aparan Füzulidə əhalisi doğma torpaq uğrunda çox itgi verib. Müharibənin bu ərazidə əsas ağırlığını rayonun Vagliyikənd, Qacar, Divanıllar, Yuxarı və Aşağı Veyşəlli, Ariş, Cuvarıllı, Güzdek, Cəmili, Üçbulalaq, Mollavəli kəndlərinin əhalisi çəkib. 1100 nəfərdən çox şəhid, yüzlərlə itkin vermiş Füzulidə bu gün 1500-e yaxın əsil və şikət də Qarabağın qaytarılması uğrunda hər an döyüslərə atılmağa hazırlı və onlar Ali Baş Komandanın əmrini gözləyirlər.

Aslan CƏLİOV.

Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlara qayğını gücləndirək

Qəbələ Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi (UADM) rayonun Heydər Əliyev Muzeyində Azərbaycan Respublikasında «Yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi üzrə Tədbirlər Planına (2011- 2015-ci illər)» uyğun olaraq “Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlara diqqət və qayğının artırılması, onların problemlərinin həllinə cəmiyyətin cəlb olunması” mövzusunda dəyirmi masa 34 nəfər şəhər məktəblərinin sıni müəllimləri, rayonun məktəbə-qədər uşaq müəssisələrinin rəhbərləri, pediatrlar iştirak etmişlər.

Tədbiri giriş sözü ilə Qəbələ UADM-in direktoru R. Mahmudova açılmış, respublikada yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi sahəsində görülən işlərdən, rayonda sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara mərkəz tərəfindən göstərilən xidmet və qayğı barədə məlumat vermiş, bu sahələrdə ictimaiyyətin köməyinə ehtiyac olduğunu qeyd etmişdir.

Tədbiri Qəbələ UADM-in direktoru R. Mahmudova yekunlaşdırılmış, rayonun kəndlərində sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara bundan sonra da diqqət və qayğının daha da artırılması və belə uşaqların valideyinləri ilə işlərin gücləndirilməsini tövsiyə etmişdir.

H. İSMAYILOVA,
Qəbələ UADM-in psixoloqu.